

President de Gaulle had in Frankrijk grote moeilijkheden gehad met de illegaliteit – 'wij', zei nog geen vijf jaar later Schermerhorn aan de Enquêtecommissie, '(zijn) bewust uitgegaan ... van de taak, te trachten in Nederland de illegaliteit als georganiseerde verschijningsvorm buiten het politieke leven te houden.'¹ Natuurlijk werd dat doorzien en de teleurstelling in de groepen die tot de linker-sectie van de illegaliteit hadden behoord, was groot.

De eerste die Schermerhorn en Drees opzochten, zulks al daags nadat zij de formatie-opdracht hadden aanvaard, was Donner, met wie Drees veel contact had onderhouden en die met de door deze bedachte oplossing voor het noodparlement akkoord was gegaan – Donner kon evenwel niet namens de Anti-Revolutionaire Partij spreken: hij verwees de twee formateurs naar de pas uit het concentratiekamp Mauthausen teruggekeerde partijleider Jan Schouten en naar de oud-minister van binnenlandse zaken en van financiën mr. J. A. de Wilde. Bij die twee stieten de formateurs op een muur: niet een noodparlement maar het oude parlement moest in functie treden en waren daar lege plaatsen in, dan moesten die aan de hand van de vooroorlogse kandidatenlijsten worden aangevuld. Dit met onwrikbaarheid volgehouden standpunt betekende dat het nationale kabinet in zoverre niet nationaal zou zijn dat de Anti-Revolutionaire Partij er als zodanig buiten zou staan.²

Hetzelfde gold voor de communisten die op dat moment nog niet de CPN hadden heropgericht – zij noemden hun organisatie 'de Vereniging van Vrienden van *De Waarheid*'. Schermerhorn en Drees waren bereid, één communist in het nieuwe kabinet op te nemen maar dan als minister zonder portefeuille – zij dachten aan Wagenaar. Deze zelf en de weer als feitelijk partijleider optredende Paul de Groot vonden dat aanbod te mager: zij wensten dat naast Wagenaar ook de Groot minister zou worden, nl. van landbouw, visserij en voedselvoorziening ('het ging hun eigenlijk alleen om de voedselvoorziening', zei Drees later³). De twee

¹ A.v., p. 567. ² De afwijzende houding van Schouten en de Wilde leidde er toe dat Schermerhorn en Drees enige tijd later hun oplossing voor het noodparlement voorlegden aan de senioren-conventen van de Eerste en de Tweede Kamer: de Kamervoorzitters en de voorzitters van de fracties. Dat overleg was vooral ook daarom wenselijk omdat het noodparlement alleen tot stand kon komen wanneer de Tijdelijke Staten-Generaal het daartoe strekkende voorstel zouden goedkeuren. In de gecombineerde vergadering der senioren-conventen spraken alleen de Anti-Revolutionairen zich tegen de gekozen oplossing uit, zulks bij monde van Jan Schouten (Tweede Kamer) en van prof. mr. A. Anema (Eerste Kamer). ³ Getuige Drees, *Eng.*, dl. V c, p. 474.